

Jak poznat zdravé mateřské znaménko od „podezřelého“?

19.1.2024 - | Nemocnice Pardubického kraje

Různá velikost i tvar

„Mateřská znaménka jsou viditelnými barevnými útvary na kůži, které se vyskytují buď při narození, nebo se vyvinou těsně po něm. Mohou mít různou velikost a tvar a vznikají díky přítomnosti pigmentových buněk, které obsahují melanin. Časem se jejich podoba může měnit,“ uvedla **lékařka kožního oddělení Pardubické nemocnice Dominika Kačmár**.

„Vznik mateřských znamének a pih ovlivňují dva faktory – geny a slunce,“ sdělila **lékařka kožního oddělení Pardubické nemocnice Veronika Gosman**.

Jak poznat zdravá znaménka?

„Zdravá mateřská znaménka jsou zpravidla malá a jednobarevná. Mívají kruhový nebo oválný tvar s jasně zřetelným okrajem,“ řekl **primář kožního oddělení Pardubické nemocnice David Stuchlík**. „Problémové pihy jsou většinou asymetrické, nepravidelně ohraničené, mají různou barvu. Bývají spíše větší a mění barvu, tvar i velikost,“ vysvětlil David Stuchlík.

Pigmentové změny na kůži by podle něj lidé neměli podceňovat. Může se z nich vyvinout jeden z nejagresivnějších nádorů – **melanom**. „Jde o jeden z nejzávažnějších typů rakoviny kůže. Nejčastěji se objevuje v místech, která jsou vystavována slunečnímu záření, jako jsou záda, obličej, paže nebo nohy,“ pravil primář kožního oddělení Pardubické nemocnice. „Melanom může vzniknout v kterémkoliv věku. Dá se úspěšně léčit. Je ale potřeba, aby byl zjištěn včas,“ zdůraznil David Stuchlík.

Dlouhodobě se nevystavovat na přímém slunci

„Pigmentace může nastat po zánětu kůže u celé řady kožních onemocnění, po užívání antikoncepce a jiných léků, v důsledku hormonálního onemocnění nebo s přibývajícím věkem, případně dlouhodobým vystavováním se slunečnímu záření. Rizikové jsou i pravidelné návštěvy solária,“ poznamenala Dominika Kačmár.

„Maligní melanom, který patří k nejzhoubnějším kožním nádorům a vyskytuje se čím dál častěji, vzniká mezi 40. a 50. rokem. U dětí před pubertou je velmi vzácný. V 55 procentech se objevuje u žen, především na obličeji a dolních končetinách. U mužů zejména na hrudníku,“ podotkla Veronika Gosman.

Mezi rizikové faktory vzniku melanomu patří **pozitivní rodinná anamnéza, světlejší typ kůže**, ale především **UV-záření**. Největším rizikem je opakované spálení kůže, obzvláště v dětském věku. „Jedinou účinnou terapií je včasné vyříznutí podezřelého útvaru,“ upozornila Dominika Kačmár.

Nejrozšířenějším typem rakoviny kůže je **bazocelulární karcinom**. Ten patří mezi zhoubné nádory, roste však zpravidla velice pomalu a většinou nezakládá metastázy. „Jeho charakteristickým rysem je, že roste lokálně a může destruovat okolní tkáň, ale téměř nikdy netvoří metastázy,“ zdůraznila Veronika Gosman a dodala, že jde o běžný nádor u starších osob nad 60 let. Zpravidla se vyskytuje na hlavě a krku.

Nádor začíná nenápadně

Spinocelulární karcinom je podobný jako bazocelulární. Roste však agresivněji a častěji metastazuje. Proto je nutné jeho včasné odstranění. *„Nádor začíná nenápadně. Postupně dochází k tvorbě vředu s navalitymi, tuhými okraji. Vřed pak pomalu roste, klidně i měsíce či roky,“* pokračovala Dominika Kačmár.

Spinocelulární karcinom se odstraňuje většinou chirurgicky. *„To je nevhodnější a nejúčinnější řešení. Tam, kde to není možné, přichází na řadu radioterapie,“* doplnila lékařka kožního oddělení Pardubické nemocnice.

Co ukáže dermatoskop?

Jak poznat zdravé mateřské znaménko od „podezřelého“? *„Dermatologové používají různé vyšetřovací metody. Obvykle jde o ruční dermatoskop, což je přenosná osvětlená lupa, která dokáže zvětšovat desetkrát až dvacetkrát,“* přiblížila Veronika Gosman.

„Dermatoskop nám pomáhá určit, kterou lézi, tedy poškozenou oblast v orgánu či tkáni, je potřeba sledovat a kterou už je nutno vyříznout,“ prozradila Dominika Kačmár.

Jaká je nejvhodnější prevence?

Jaká je nejvhodnější prevence? *„Vyhýbat se přímému slunečnímu záření, a to především v letních měsících mezi jedenáctou a patnáctou hodinou. Dobré je chránit si kůži oděvem, brýlemi s UV faktorem, pokrývkou hlavy, používat ochranné krémy s dostatečným UV faktorem. Důležitá je rovněž kontrola znamének kožním lékařem jednou ročně, v případě změn či podezřelého nálezu hned,“* shrnula Veronika Gosman, která byla společně s Dominikou Kačmár hostem letošních **Dnů zdraví v pardubickém Domě techniky**.

<https://www.nempk.cz/novinky/jak-poznat-zdrave-materske-znamenko-od-podezreleho>